

معرفی و بررسی اجمالی کتاب

The Study Quran

بهر روز فروتن *

چکیده

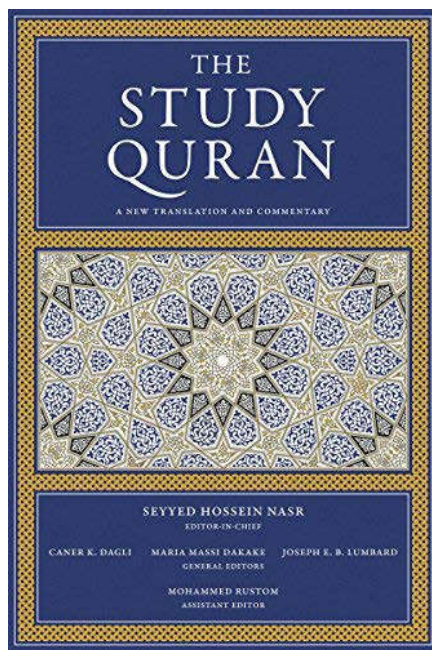
نقد و بررسی ترجمه و تفسیر خلاصه انگلیسی قرآن نوشته سید حسین نصر، محور اصلی مقاله است که در مقاله از آن تعبیر به «قرآن شناخت» می کند. مواردی مانند ویژگی های ترجمه، بررسی گزینش بعضی واژگان معادل مانند قصاص و اولی الالباب و تقوا، ترجمه های تحت اللفظی، ترجمه اصطلاحات و عبارات در این کتاب، نقد و بررسی شده است.

کلیدواژه ها

نصر، سید حسین؛ قرآن شناخت (کتاب) - نقد و بررسی؛ ترجمه های انگلیسی قرآن؛ تفسیرهای قرآن-زبان انگلیسی؛ ویژگی ترجمه قرآن.

* فارغ التحصیل سطح چهار حوزه علمیه قم و فارغ التحصیل کارشناسی مترجمی زبان انگلیسی، مترجم و پژوهشگر مجمع الفکر الاسلامی، مدرس حوزه و دانشگاه. ایمیل: bforotan6@gmail.com

مقدمه

قرآن اصلی ترین منبع تفکر اسلامی و رویکرد رفتارهای سیاسی و اجتماعی و حتی اقتصادی مسلمانان است. این کتاب که همه ی مسلمانان بالاتفاق آن را کتابی الهی و بدون تحریف می دانند، از احترام و جایگاه خاصی در بین مسلمانان برخوردار است. مسلمانان عموماً با انگیزه های دینی و غیر مسلمانان نیز با دلایل متفاوتی، چون کنجکاوی یا بهره برداری در راستای سیاستهای دولتهای خود، در صدد ترجمه ی قرآن برآمده اند. ترجمه ها و تفاسیر قرآن بر مبنای قصد و انگیزه ای که مترجمان و مفسران آن داشته، ترجمه و تالیف

شده است. تفاوت در هدف و انگیزه های ترجمه و تفسیر، از دلایل اصلی تفاوت در ترجمه ها و تفاسیر قرآن است.¹

علاوه بر نکته ای که بیان شده، نگاه مترجم به نوع ترجمه ی قرآن نیز در نوع ترجمه ی آن دخیل است. اساساً ترجمه های قرآن را به سه دسته می توان تقسیم کرد:

ترجمه ی تحت اللفظی: در این نوع ترجمه، مترجم واژگان را به صورت تحت اللفظی در ساختار زبان مبدا ترجمه می کند. طرفداران این نوع ترجمه معتقدند که باید به متن وفادار بود، از این روی عین ترجمه ی کلمات مبدا را در زبان مقصد و نوعاً در ساختار زبان مبدا می آورند. جملات آنها بیشتر نامفهوم یا اشتباهات فاحشی را دارد و معانی و مفاهیم آیات کاملاً جابه جا و اشتباه می شود و در حقیقت نه تنها نمی توانند به متن مبدا وفادار باشند، بلکه مفاهیم و مقاصد قرآن را نیز به صورت اشتباه منتقل می کنند و ناخواسته به معارف قرآنی آسیب می زنند. از این روی کسانی که می خواهند وفادار به متن باشند باید توجه کنند که

1 Foroutan, *A study of the lexicons and structures in the English translations of the Quran*, p 16

وفادار به زبان مبدا و مقصد باشند و نمی توانند کلمات انگلیسی را در ساختار عربی بصورت تحت اللفظی، بدون توجه به معانی آن در داخل جمله به کار ببرند.¹

از دیگر انواع ترجمه قرآن، ترجمه ی آزاد است که با توضیحات مترجم همراه است. از آنجا که تمایز بین توضیحات مترجم و متن اصلی آسان نیست و بعضا نیز کاملا آمیخته به هم است، این نوع از ترجمه بیشتر به تفسیر شبیه است تا ترجمه .

نوع دیگر ترجمه، ترجمه جمله به جمله است، که مفهوم جمله در زبان مبدا به وسیله جمله ی صحیح در زبان مقصد، به مخاطبین زبان مقصد منتقل میشود که به نظر می رسد اگر این کار به درستی انجام شود، می تواند برای عموم مردم ارزشمند باشد.

در کنار ترجمه ی قرآن به زبان های متفاوت، ترجمه های انگلیسی قرآن است. شاید قرآن بیش از هر زبانی در زبان انگلیسی ترجمه داشته باشد و این به خاطر دامنه ی گسترده ی مخاطبان انگلیسی زبان در دنیاست، با این تعداد اندکی از این ترجمه ها با وجود اشکالاتی که دارند، قابل توجه هستند.

برخلاف ترجمه های انگلیسی قرآن، تفسیر قرآن به زبان انگلیسی به ندرت تالیف میشود و بیشتر تفاسیر در زبان انگلیسی، ترجمه ی تفاسیر معروف هستند که از یک سو غالباً ترجمه ها از روانی و اتقان کافی برخوردار نیستند و از سوی دیگر، فرهنگ و سطح مخاطبان انگلیسی زبان در آن لحاظ نشده و بیشتر سازگار با فرهنگ و محیط مولف است. از جمله تفاسیر تالیفی قرآن در زبان انگلیسی، ترجمه و تفسیر فشرده ی آن به زبان انگلیسی به قلم دکتر سید حسین نصر و تیم ایشان است، که انتشارات هوپنر آمریکا در سال ۲۰۱۶ آن را منتشر کرد. ما در این نوشتار به معرفی و بررسی اجمالی این اثر از ابعاد مختلف و نویسندگان آن می پردازیم.

تیم تالیفی

این اثر در مدت ۱۰ سال و با هزینه های انتشارات «HarperOne» در ایالات متحده آمریکا منتشر شده است؛ این انتشارات به صورت تخصصی، روی متون دینی کار می کند و از دکتر سید حسین نصر درخواست تالیف این کتاب را کردند.

1 Foroutan, *A study of the lexicons and structures in the English translations of the Quran*, p 19

دکتر سید حسین نصر: سید حسین نصر متولد فروردین ۱۳۱۲ در تهران، نبیره شیخ فضل الله نوری است. او در سال ۱۳۵۷ مسئول دفتر فرح پهلوی بود، که پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، به ایالات متحده مهاجرت کرد. هم اکنون استاد علوم اسلامی در دانشگاه جرج واشینگتن ایالات متحده آمریکا است و از اسلام شناسان مطرح دانشگاهی است. ایشان برای تالیف کتاب "The study Quran" از میان شاگردان سابق خود که در دانشگاه‌های آمریکا تدریس می کردند، پژوهشگران زیر را انتخاب کردند:

دکتر ژوزف لومبارد (Joseph E.B. Lombard)، استاد دانشگاه براندایس در ماساچوست، که از دانشگاه ییل، فارغ التحصیل شده و شش سال در دانشگاه جورج واشنگتن در دروه های لیسانس و فوق لیسانس، شاگرد دکتر نصر بود. جنر دگلی (Caner K.Dagli)، متولد امریکا و چرکسی تبار است، و خانم ماریا دکیک (Maria Massi Dakake) فارغ التحصیل دکترای دانشگاه پرینستون، محمد رستم (Mohammed Rustom)، اصالت پاکستانی و متولد کانادا. تمامی اعضای این گروه، از پژوهشگران دانشگاه های امریکا هستند.

عنوان کتاب: ترجمه و تفسیری که آقای دکتر حسین نصر و تیمشان ترجمه و تالیف نمودند «The Study Quran» نام دارد، که در واقع به آسانی قابل ترجمه به فارسی هم نیست و ترجمه ی "شناخت قرآن" یا "قرآن شناخت" را برای ترجمه ی عنوان انگلیسی آن پیشنهاد می کنند. عنوان انگلیسی این کتاب حتی برای انگلیسی زبانان هم نامانوس است و این عنوان بر اساس عناوین تفسیر و ترجمه هایی که برای تورات و انجیل شده انتخاب شده است. انتشارات "HarperOne"، نمونه این کار را برای تورات، کتاب یهودیان، انجام داد. "THE STUDY TORAH".

کتاب «The Study Quran» حدود یک میلیون کلمه، در ۲۰۰۰ صفحه ی کاغذهای ۵۰ گرمی بایبل در قطع وزیری چاپ شده است. متن عربی قرآن در این کتاب وجود ندارد. علت قراردادن حجم بالای کتاب در یک جلد، به خاطر سهولت فروش آن و استقبال بیشتر مردم از خرید کتابهای تک جلدی است.

ترجمه ی آیات قرآن در ترجمه و تفسیر «The Study Quran»: از مطالعه و بررسی کامل ترجمه ی این کتاب چند نکته را به وضوح می توان فهمید:

ترجمه ی این کتاب به صورت سرسری انجام نشده است. در انتخاب واژگان و جملات و تطبیق آن با متن اصلی قرآن، هر چند دقت شده، ولی تاثیر پذیری آن از ترجمه های دیگر از کیفیت ترجمه ی اثر کاسته و زمینه ی نوآوری را در آن کمتر کرده است.

سعی شده که ترجمه ای وفادار و روان ارائه شود، که هرچند نسبت به برخی ترجمه ها رو به رشد بوده، ولی وفاداری به متن بعضا ترجمه را به سمت تحت اللفظی بودن سوق داده است. تاثیر پذیری این اثر از ترجمه های شیعی علی قلی قرایی و ترجمه سنی مارمادوک پیکتال به وضوح در آن دیده می شود. هرچند کیفیت این ترجمه در برخی موارد، بسیار بالاتر از ترجمه ی پیکتال و در برخی موارد، بهتر از ترجمه ی موفق علی قلی قرایی است. بررسی ما نشان میدهد مترجمین این اثر نگاهی آموزشی به ترجمه ی پیکتال و قرایی داشتند. در ارائه واژگان نوآوری هایی نیز در این کار دیده می شود. به زبان قرآن که باید در ترجمه انعکاس یابد، توجهی نشده است. یعنی بعضا واژگان مدرن و بعضا قدیمی، و ادبی و غیر ادبی استفاده شده است.

در اینجا به بررسی اجمالی ترجمه ی این اثر بر مبنای زبان قرآن می پردازیم:

منظور از زبان قرآن عربی یا غیر عربی بودن زبان آن نیست. مشخص است که قرآن به زبان عربی است، منتها برخی اعتقاد دارند زبان قرآن رمزگونه و برخی معتقدند ادبی، برخی قائل به زبان عرفانی و برخی آن را زبان خاص، عده ای سمبلیک و بعضی علمی می دانند.^۱ زبان قرآن بنا به فرموده ی خود قرآن، به لسان عربی مبین است که همان عربی فصیح و نزدیک به زبان استاندارد نوشتاری مردم حجاز است. حتی قرآن باعث شده است زبان مردم عربستان نیز فصاحت سابق خود را حفظ کند و کمتر دچار تغییر و تحول شود. رجوع به کتابهای منطقه عربستان مانند العربیة بین یدیک موید این گفتار است. بر اساس پس زبان، قرآن زبانی نزدیک به زبان انگلیسی استاندارد است.^۲ زبان قرآن، لطافت را با جدیت و رسمیت را با صمیمیت آمیخته است. شاید نزدیک ترین نوع انگلیسی به زبان قرآن، زبان انگلیسی

۱ محمد کاظم شاکر، مبانی و روشهای تفسیری، صص ۱۱۵-۱۳۰

۲ Foroutan, *A study of the lexicons and structures in the English translations of the Quran*, p 19

استاندارد با قدری تغییرات باشد و از آنجایی که قرآن برای عموم مردم جهان نازل شده، زبان آن باید قابل استفاده برای عموم مردم باشد، نه قشر خاص. و در ترجمه قرآن این نکات نیز در کنار دقت ها و ظرافتهای ترجمه، باید رعایت شود بر اساس آنچه بیان شد، ما به ترجمه دکتر نصر را به صورت اجمالی از چند حیث بررسی می کنیم:

واژگان

واژگان قرآن را از حیث ترجمه ی آنها به زبان انگلیسی، می توان به سه دسته تقسیم کرد:
الف) واژگانی که در زبان انگلیسی مترادف دارند و مشکلی در ترجمه ی آنها وجود ندارد
مثل الشهر : month، اعلموا : know

ب) واژگانی که اختصاصی قرآن است و ترجمه و یافتن معادل مناسب برای آنها محال یا دشوار است، چون برخی از این واژگان در فرهنگ قرآنی ایجاد شده و با معادل هایش تفاوت معنایی بسیاری دارد، مانند قصاص، احرام، صلاه، زکات، تقوا و ...

ما چند مورد از این واژگان را در ترجمه ی آقای دکتر نصر به صورت اجمالی بررسی می

کنیم:

مثال اول:

{وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ} ^۱

In retribution there is life for you, O possessor of intellect ²

در آیه ی بالا در مورد دو واژه و عبارت می توان تأمل کرد، یکی ترجمه ی عبارت قصاص است که مانند برخی دیگر از ترجمه های قرآن به retribution ترجمه شده است. با این توضیح که معنای retribution قصاص نیست و به معنی انتقام به کار می رود و تفاوت معنایی زیادی بین انتقام و قصاص وجود دارد، درحالی که معارف اسلامی و قرآنی ما را بخشش دعوت می کند و از انتقام بر حذر می دارد، ولی قرآن می فرماید که در قصاص زندگی وجود دارد، از این رو ترجمه ی قصاص به انتقام جای تأمل دارد و موجب آسیب جدی به پیام قرآنی می شود.

۱ بقره: ۱۷۹

2 The Study Quran, p 78

واژه ی دوم، ترجمه ی عبارت *أُولِي الْأَلْبَابِ* است که به معنای اهل خرد ورزی، یا همان افراد عاقل است که در ترجمه ی فوق به *possessor of intellect* ترجمه شده است و این ترجمه، ترجمه ای تحت اللفظی به معنای مالکان عقل می باشد که هر چند ترجمه ی فارسی آن قابل فهم است، ولی زیاد در انگلیسی جالب نیست و بیشتر ترجمه ای تحت اللفظی است که از ترجمه های دیگر مانند ترجمه ی علی قلی قرایی اقتباس استفاده شده است.

مثال دوم:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ }^۱

O You who believe! Slaughter not any game while you are in a state of pilgrim sanctity.²

در آیه ی بالا عبارت (*وَأَنْتُمْ حُرْمٌ*) به معنی حالت احرام در حج است، که صید را در حالت احرام ممنوع اعلام می کند. این عبارت به (*state of pilgrim sanctity*) ترجمه شده است، به نظر می رسد حالت احرام که حالت مخصوص در دوران حج است، بار معنایی و شرایط خاصی را دارد که ترجمه و معادل خاصی در زبان های دیگر ندارد و دادن معادل به آن خیلی درست به نظر نمی رسد، در این ترجمه نیز از ترجمه های دیگر (مانند علی قلی قرایی) استفاده شده است که معادل جالبی نیست.

مثال سوم:

{ وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ }^۳

Had they believed and and been **reverent**, a recompense from God would be better, if they but knew.⁴

معنای تقوا در قرآن و تفاسیر به معنای رعایت حدود خدا، پرهیز از حرام^۵ و عمل به

۱ مانده: ۵۹

۳ بقره: ۱۰۳

۵ فخر رازی، مفاتیح الغیب، ج ۳، ص ۶۳۳

2 *The Study Quran, p 324*

4 *The Study Quran, p 48*

تکالیف الهی، رعایت قانون خدا و پرهیز کردن^۱ است

کلمه ی تقوا در ترجمه ی فوق به reverent ترجمه شده که مفهوم این واژه در آیه بالا کسانی هستند که احترام و ارجح به چیزی قائل میشوند، در حالی که کلمه ی تقوا بار معنایی خاصی را در فرهنگ قرآنی و اسلامی دارد، از این روی این معادل بدون توضیحات نمی تواند معنی تقوا را منتقل کند و معادل مناسبی نیست، مگر این که کسی بخواهد مطلب را توجیه کند.

ج) واژگانی که اگر ترجمه ی آنها اگر تحت اللفظی باشد اشتباه است و باید معنای آن را در متن در نظر گرفت، مانند اجل، اخذ، اهل، بیت، تحت، اصحاب و مانند آن ما کلمه ی اخذ را به عنوان نمونه با معانی متفاوت در ترجمه ی دکتر نصر بررسی می کنیم:

{ وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ }^۲

And when God made the covenant of the prophets³

make a covenant عبارت صحیحی در انگلیسی است و أَخَذَ اینجا به make ترجمه شده است.

{ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ }^۴

And think to yourselves: were God take away your hearing and your sight⁵

take away your hearing عبارت صحیحی در انگلیسی است و أَخَذَ اینجا به take ترجمه شده است.

{ وَ أَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ }^۶

And seized his brother by the head, dragging him toward himself⁷

۱ بغوی، معالم التنزیل، ج 1، ص 152 - قرطبی، جامع الاحکام، ج ۲، ص ۵۶
۲ ال عمران: ۸۱

3 *The Study Quran*, p 152

۴ انعام: ۴۶

5 *The Study Quran*, p 356

۶ اعراف: ۱۵۰

7 *The Study Quran*, p 456

seized his brother by the head عبارت صحیحی در انگلیسی است و أَخَذَ اینجا به seized ترجمه شده است.

{ أَخَذَ الْأَلْوَاخَ }^۱

he took up the Tablets ...²

he took up the Tablets عبارت صحیحی در انگلیسی است و أَخَذَ اینجا به took up ترجمه شده است.

{ وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ }^۳

The Cry seized who did wrong...⁴

در اینجا به نظر می رسد Cry seized ... انگلیسی جالبی نیست چون اگر cry را صیحه یا نوعی عذاب مثل صاعقه و امثال آن فرض کنیم، واژه اصابت کردن و امثال آن مناسب تر است، و شاید بهتر بود به جای آن strike استفاده می شد. و ترجمه ی این کتاب به تحت اللفظی نزدیک تر است

ترجمه ی اصطلاحات و عبارات: ما چند نمونه از اصطلاحات و عبارات را در ترجمه ی دکتر نصر بررسی می کنیم:

مثال اول:

{ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ }^۵

His eyes had turned white with grief

ابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ به معنای کور شدن چشم یا از دست دادن نور و بینایی خود^۶ به خاطر حزن و اندوه است، که در عبارت بالا به صورت تحت اللفظی ترجمه شده (چشمانش با اندوه سفید شد) که این معنا در انگلیسی برای انگلیسی زبانان مانوس نیست، هر چند فارسی زبانان آن

۱ اعراف: ۱۵۴

2 *The Study Quran*, p 458

۳ هود: ۶۷

4 *The Study Quran*, p 579

۵ یوسف: ۸۲

۶ قرطبی، جامع الاحکام، ج ۹ ص ۲۴۸ رک. محسن فیض کاشانی، تفسیر صافی، ج ۳، ص ۳۸ - بغوی، معالم التنزیل، ج ۲، ص ۵۰۹

را می فهمند و ترجمه ای عبارت بیشتر متأثر از ترجمه های دیگر است.

مثال دوم:

{ تَذْهَبَ رِيحُكُمْ }^۱

And your good fortune depart

ریح به معنای نصر و امداد^۲ است. زمخشری و فخر رازی آن را به معنای دولة^۳ و تفسیر نمونه آن را به معنای قدرت و قوت و هیبت و عظمت^۴ معنی کرده است، که ترجمه دکتر نصر آن را به این صورت ترجمه کرده: شانس خوب شما رخت بر خواهد بست.

مثال سوم:

{ وَ مَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ }^۵

when you spend only seeking the face of God...

وجه الله در عبارت بالا به معنای رضایت الهی یا به خاطر خداست^۶، ولی در ترجمه دکتر نصر تحت اللفظی ترجمه شده است (صورت خدا) که متأثر از ترجمه های دیگر و نامانوس برای انگلیسی زبانان است و اشتباهی فاحش است که ترجمه های زیادی به این نحو ترجمه کرده اند: و شما فقط به خاطر صورت خدا انفاق میکنید! جالب این نکته است که ساختار عربی و تاکید که با **إِلَّا** آمده تبدیل به صورت انگلیسی شده و تاکید با **only** آمده، ولی معنای وجه الله تحت اللفظی ذکر شده است.

مثال چهارم:

{ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا }^۷

Those who devour usury

۱ انفال: ۴۶

۲ بغوی، عالم التنزیل، ج ۲، ص ۲۹۸

سیوطی، الدر المنثور فی تفسیر المأثور، ج ۳ ص ۱۸۹

۳ زمخشری، الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل، ج ۲، ص ۲۲۶

فخر رازی مفاتیح الغیب، ج ۱۵، ۴۸۹

۴ مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، ج ۷، ص ۱۹۵

۵ بقره: ۲۷۲

۶ طبرسی، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۶۶۴ رک. به تفاسیری که برای آیه قبلی اشاره شد.

۷ بقره: ۲۷۵

ربا خواری در متن بالا متشکل از یَأْكُلُونَ به معنی میخورند و الرِّبَا است. عبارت ربا خوردن در فارسی و عربی برای مخاطبین کاملاً جا افتاده است، که منظور از آن خوردن بهره ربا است که در انگلیسی با فعل exercise به کار می رود، ولی ترجمه این کتاب آن را به صورت تحت اللفظی ترجمه کرده است: آنهایی که ربا را میبلعند! این ترجمه نیز متأثر از ترجمه های دیگری مثل قرایی و پیکتال است و ترجمه ی تحت اللفظی آن برای انگلیسی زبانان خیلی عجیب می نماید.

ذکر این نکته لازم است که بر اساس مطالعه و بررسی کل ترجمه ی این کتاب، هرچند مترجمین این کتاب انگلیسی زبانانی بودند که تحت نظر دکتر نصر کار کردند، ولی در ترجمه متأثر از ترجمه های قبلی بودند، و با وجود روانی، ترجمه همه ی آیات ترجمه شده قابل استفاده برای عموم نیست و بدون داشتن پیش زمینه ی مطالعات قرآنی، برای مخاطبین نمی تواند مفهوم باشد، البته این مشکل بیش از ۹۰ درصد ترجمه های انگلیسی قرآن است. علاوه بر آنچه در بررسی اجمالی ترجمه واژگان قرآنی این کتاب گفته شد، در ترجمه و برگردان ساختارهای اختصاصی قرآنی، مانند: تمیز، مبتدای موخر، مفعول های مطلق جای تامل دارد و با وجود ادامه رو به رشد ترجمه های انگلیسی، کم و بیش اشکالات ترجمه های قبلی نیز در آن به چشم می خورد که در این نوشتار کوتاه مجال بحث آنها نیست.

نگاهی به تفسیر انگلیسی کتاب The Study Quran

پیامبر اسلام و اهل بیت ^۱ او بزرگترین و اصلی ترین مفسرین قرآن کریم هستند و خداوند از پیامبر اسلام به عنوان تبیین کننده ی کتاب خود یاد می کند. تفسیر قرآن می تواند تعاریف متعددی داشته باشد. علامه ی طباطبایی رحمه الله علیه در معنی تفسیر قرآن می فرماید: هو بیان معانی الآيات القرآنية والكشف عن مقاصدها ومداليلها^۲ بر مبنای فرمایش علامه طباطبایی، برای دست یابی به منظور و مدالیل آیات قرآن، مفسر نیازمند است به علوم متفاوتی در زمینه ی قرآن تسلط داشته باشد.

۱ محمد حسین طباطبایی، المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص: ۴

علاوه بر آنچه ذکر شد، روش های متفاوتی برای تفسیر قرآن وجود دارد، به عنوان مثال اگر مفسر بر اساس عقل قرآن را تفسیر کند، به آن روش تفسیر عقلی می گویند. تفسیر نقلی نیز تفسیر با الهام از روایات است، که به آن تفسیر روایی می گویند و نوع دیگر تفسیر، تفسیر با آیات دیگر است، که به آن تفسیر قرآن به قرآن می گویند.

تفاسیر معتبر زیادی تا کنون به زبانهای عربی و فارسی، بوسیله اسلام شناسان شیعه و سنی تالیف شده است، ولی حقیقت این است که تفاسیر تالیفی قابل توجهی تاکنون به زبانهای دیگر از جمله انگلیسی نداشته ایم. ترجمه تفاسیر عربی و فارسی نیز به زبان انگلیسی از کیفیت های مناسبی تا به حال برخوردار نبوده اند و علاقه مندان به قرآن از تبیین و فهم عمیق آیات در زبان های دیگر محروم هستند.

کتاب *The Study Quran* در بردارنده تفسیر آیات به زبان انگلیسی روان است و بیشترین ارزش آن به خاطر زبان انگلیسی آن است، که گامی مثبت در تالیف تفاسیر به زبانهای دیگر از جمله انگلیسی محسوب میشود. این تفسیر در حقیقت تدوینی بر اساس تفاسیر دیگر است، که به شکل آکادمیک تالیف شده و جمله جمله آن ارجاعات متعددی به تفاسیر دارد که می تواند مورد توجه مطالعات آکادمیکی واقع شود، ولی کثرت ارجاعات و نحوه تدوین آن شاید برای عموم مردم که به دنبال فهم و اندیشیدن در مورد قرآن و پیام آن هستند، مناسب نباشد، چون بیان اقوال متفاوت و گاهی تفسیر تلگرافی و اشاره به بخشی از نظرات مفسران، هرچند در جای خود ارزشمند است، ولی شاید برای همگان مفید نیفتد، و پیام و معانی آیات قرآنی به راحتی از آن فهمیده نشود، نحوه ی ارجاع دهی این کتاب نیز در جای خود می تواند جالب توجه باشد، در این روش حرف اول اسم مفسرینی که آن مطلب را میتوان در تفاسیر آنان یافت، ذکر میشود و اشاره ی به صفحه ی مطالب و تاریخ نشر کتابی که از آن مطلب گرفته شده ندارد. دلیل آن این است که علاقه مندان می توانند مطلب را در همان آیه مورد بحث در تفاسیر مربوطه جستجو کنند، ولی ایراد این نوع ارجاع دهی این است که در صورتی که تعداد صفحات تفسیر یک آیه زیاد باشد، به عنوان مثال ۳۰ صفحه یا بیشتر در آن صورت یافتن مطالب دشوار خواهد بود و این شیوه ی بی ثمر خواهد بود.

نتیجه گیری

کتاب The Study Quran ترجمه و تفسیری روان و تک جلدی از قرآن کریم به زبان انگلیسی است. ترجمه ی انگلیسی آن متأثر از ترجمه های دیگر بویژه ترجمه ی پیکتال و علی قلی قرایی، با اعمال برخی تغییرات و نوآوری هایی است. هر چند سعی شده ترجمه ی روانی از آیات ارائه شود، ولی برخی موارد ترجمه به تحت اللفظی بودن گرایش دارد، که بیشتر متأثر از ترجمه های قبلی است و در برخی موارد بهتر از ترجمه های قبلی است و در برخی موارد نیز این ترجمه می توانست بهتر عمل کند.

بخش تفسیر این کتاب، تفسیری فشرده از آیات قرآن به انگلیسی روان است که گام مثبتی در تدوین تفاسیر به زبان های دیگر از جمله انگلیسی است و بیشتر گرایش به سبک و سیاق کتابهای آکادمیک با ارجاعات فراوان دارد و می تواند در مطالعات آکادمیکی برای کسانی که دسترسی به تفاسیر عربی و فارسی ندارند مفید باشد، هرچند کسانی که دنبال فهم خود آیات به صورت روان و بی دردسر هستند، شاید حوصله ی مطالعه آن را به خاطر سبک تدوین و نحوه ی بیان آن نداشته باشند و نتوانند مقصود و معنای آیات را آنگونه که دوست دارند، از همه جای این تفسیر استخراج کنند.

منابع

* قرآن کریم

بغوی، حسین بن مسعود، معالم التنزیل فی تفسیر القرآن، بیروت، داراحیاء التراث العربی، ۱۴۲۰ ق.

بلاغی نجفی، محمد جواد، آلاء الرحمن فی تفسیر القرآن، قم، بنیاد بعثت، ۱۴۲۰ ق.

بلخی، مقاتل بن سلیمان، تفسیر مقاتل بن سلیمان، بیروت، دار احیاء التراث، ۱۴۲۳ ق.

بهرامپور، ابوالفضل. ترجمه قرآن کریم، قم، چاپخانه بزرگ قرآن کریم، ۱۳۹۲ ش.

ثعالبی، عبدالرحمن بن محمد، جواهر الحسان فی تفسیر القرآن، بیروت، داراحیاء التراث

العربی، ۱۴۱۸ ق.

رازى فخر الدين، مفاتيح الغيب، چاپ سوم، بيروت، دارالاحياء تراث العربية، ۱۴۲۰ ق.
زمخشرى، محمود، الكشاف عن حقائق غوامض التنزيل، بيروت، دارالكتب العربية،
۱۴۰۷ ق.

سيوطى، عبدالرحمن بن ابى بكر، الدر المنثور فى تفسير المأثور، قم، كتابخانه آيت الله
مرعشى نجفى، ۱۴۰۴ ق.

شاکر، محمد کاظم، مباني و روش های تفسیر، قم، مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۲
ش.

طباطبایى، سيد محمدحسين، الميزان فى تفسير القرآن، قم، دفتر انتشارات اسلامى.
۱۴۱۷ ق.

طبرسى، فضل بن الحسن، مجمع البيان فى تفسير القرآن، تهران، انتشارات ناصرخسرو،
۱۳۷۲ ش.

طبرى، محمد بن جرير، جامع البيان فى تفسير القرآن، بيروت، دارالمعرفة، ۱۴۱۲ ق.
طوسى، محمد بن حسن، التبيان فى تفسير القرآن، بيروت، دار احياء التراث العربى،
۱۴۰۵ ق.

فولادوند، محمدمهدى، ترجمه قرآن كريم، تهران، دفتر مطالعات تاريخ و معارف
اسلامى، ۱۴۱۸ ق.

فيض كاشانى، محسن، تفسير الصافى، تهران، انتشارات صدر، ۱۴۱۵ ق.
قرطبى، محمد بن احمد، الجامع لأحكام القرآن، تهران، انتشارات ناصرخسرو، ۱۳۶۴ ش.
محلى، جلال الدين و جلال الدين سيوطى، تفسير الجلالين، بيروت، دار النور
للمطبوعات، ۱۴۱۶ ق.

مكارم شيرازى، ناصر، ترجمه قرآن كريم، ۱۳۷۳ ش.

مكارم شيرازى، ناصر، تفسير نمونه، تهران، دارالكتب الاسلاميه، ۱۳۷۴ ش.

Foroutan, Behrouz, A study of the lexicons and structures in the English
Sh 1398 ,translations of the Quran,Athar Sabz publicatin, Tehran